

ДОКЛАД
С ЯСНО ДЕФИНИРАНИ ПРЕПОРЪКИ КЪМ ОБЩИНА
ЧАВДАР ОТНОСНО ФОРМИТЕ И ТЯХНАТА
ЕФЕКТИВНОСТ ЗА ПОВИШАВАНЕ И СТИМУЛИРАНЕ НА
ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ И ТОВА НА БИЗНЕСА В
ПРОЦЕСА ПО ФОРМУЛИРАНЕ, ПРЕФОРМУЛИРАНЕ,
ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПОЛИТИКИ, ОТКРИТО
И ОТГОВОРНО ПОВЕДЕНИЕ ПО ВРЕМЕ НА ТЯХНОТО
ИЗПЪЛНЕНИЕ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА МОНИТОРИНГ И
НАБЛЮДЕНИЕ

1

Съдържание

1. Въведение	3
2. Контекст на проекта.....	5
3. Примери за полезни инструменти и механизми, които Община Чавдар да приложи за активиране гражданското общество, НПО и бизнеса.....	6
4. Форми за пряко участие на гражданите във формулирането на местните политики. Изводи, базирани на проведените анкетни проучвания сред целевите групи. Препоръки.....	7
5. Заключение	13

1. Въведение

В условията на конституционната демокрация, участието на гражданите, представителите на бизнеса и неправителствения сектор при определяне на обществените нужди и начините на тяхното задоволяване по принцип се осъществява чрез свободно и демократично избрани политически представители както на национално, така и на локално (местно) ниво. В същото време обаче като проявление на един от основополагащите принципи на правовата държава (прогласен и в чл. 1, ал. 2 от Конституцията на Република България) хората (народът) в качеството си на първоизточник на държавната власт следва да имат гарантирани възможности за пряко участие в държавното управление, т. е. да определят пряко националните и местни политики за развитие.

Наред с това този принцип изисква гражданите, представителите на неправителствения сектор и бизнеса да имат възможността за участие в работата на институциите (държавни, областни, местни администрации, агенции и др.) и да влияят при вземането на решения, изработването и изпълнението на политики, стратегически документи, закони и други нормативни актове, за да се постигне максимална съгласуваност и консенсус по различни теми от обществения дневен ред.

Чрез засилването на гражданското участие във формулирането/преформулирането на политики, открито и отговорно поведение по време на тяхното изпълнение се дава реална възможност за периодичен граждански мониторинг върху действията, решенията и политиките, провеждани на държавно и местно ниво (в контекста на настоящата разработка – за територията на Община Чавдар).

По този начин мнението на обществото може да бъде своеобразен коректив на политическите приоритети и цели и по този начин да бъде инструмент за обществен контрол. Ползите от всичко гореизброено, които според нас следва да се възприемат и като основополагащи за демократичното и добро местното управление са:

- ✓ легитимност на мотивите за вземане на дадено властническо решение;

- ✓ достоверност на нуждите и потребностите, които се отчитат и приоритизират от политическите избраници;
- ✓ устойчивост на решенията и политиките в дългосрочен план с оглед задоволяване на така идентифицираните потребности и постигане на трайни резултати.

За насърчаване на конструктивни взаимоотношения между, гражданите, НПО и бизнеса, от една страна и местната власт, а и на други равнища следва да бъдат съблюдавани следните общи принципи:

Принцип на участието

Гражданите, НПО и представителите на бизнеса събират и канализират мненията на своите членове, потребителски групи и заинтересовани граждани. Този принос е от решаващо значение за процеса на вземане на решения, като подобрява качеството, разбирането и дългосрочната приложимост на местната политика за развитие. Предварително условие за спазването на този принцип е, че процесите за участие са отворени и достъпни, въз основа на съгласувани параметри за участие.

Доверие

Отвореното и демократично общество се основава на честно взаимодействие между участници и сектори. Въпреки че гражданите, НПО, бизнес операторите и държавните органи/местните институции имат различни роли, общата цел за подобряване на живота на хората може да бъде постигната задоволително, само ако се основава на доверие, което означава прозрачност, уважение и взаимна надеждност.

Отчетност и прозрачност

Действието в обществен интерес изисква откритост, отговорност, яснота и отчетност, както от страна на гражданите и НПО, така и от страна на публичните органи, с осигуряване на прозрачност на всички етапи.

Независимост

НПО трябва да бъдат признати за свободни и независими органи по отношение на техните цели, решения и дейности. Те имат право да действат независимо и да застъпват позиции, различни от органите, с които те могат да си сътрудничат по друг начин.

2. Контекст на проекта

Разработването на настоящия доклад е ключов елемент и основен продукт от реализирането на дейностите по Проект № BG05SFOP001-2.025-0102-C01 „Партньорство между гражданско общество, бизнес и администрация в процеса по изпълнение и мониторинг на политики на местно ниво в Община Чавдар“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Общата цел на проектното предложение е стимулиране на процеса по извеждане на работещи форми на партньорство и механизми за взаимодействие с гражданското общество, неправителствените организации и бизнеса в процеса по формулиране/преформулиране на адекватни политики и управленски решения за развитие на Община Чавдар, участие в процеса на мониторинг по време на тяхното изпълнение, гаранция за открито и отговорно управление.

Специфични цели:

1. Проучване, идентифициране и анализи на механизми за партньорство и взаимодействие между администрацията и гражданите и бизнеса в Община Чавдар, в процеса по формулиране/преформулиране на адекватни политики на местно ниво, отразяващи актуалните нужди на общността и целевата група; Специфична цел 1 е в съответствие с цел 1 на Процедура BG05SFOP001-2.025 - Партньорско управление с гражданите и бизнеса;

5

2. Извеждане на нови инструменти и форми за повишаване и стимулиране на активността на неправителствения сектор и бизнеса в процеса по изпълнение и мониторинг на политики от местната администрация. Специфична цел 2 е в съответствие с цел 1 на Процедура BG05SFOP001-2.025 – Партньорско управление с гражданите и бизнеса;

3. Формулиране на ясно дефинирани препоръки към местната администрация относно формите и тяхната ефективност за повишаване и стимулиране на гражданското участие, неправителствения сектор и това на бизнеса в процеса по формулиране/преформулиране на политики, открито и отговорно поведение по време на тяхното изпълнение и възможности за мониторинг и наблюдение. Специфична цел 3 е в съответствие с цел 2 на Процедура BG05SFOP001-2.025 -Открито и отговорно управление.;

4. Повишаване на осведомеността на целевата група относно възможните форми, механизми и инструменти за гражданското участие в процесите по формулиране,

----- www.eufunds.bg -----

преформулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство на територията на Община Чавдар. Специфична цел 4 е в съответствие с цел 1 на Процедура BG05SFOP001-2.025 -Партньорско управление с гражданите и бизнеса.

3. Примери за полезни инструменти и механизми, които Община Чавдар да приложи за активиране гражданското общество, НПО и бизнеса

Отговорности на Община Чавдар:

- Реагиране на специфичните нужди на НПО сектора, бизнеса и гражданското общество, произтичащи от обстоятелствата около формулирането на местните политики;
- Осигуряване на ресурси и възможности за активно участие на представителите на бизнеса, гражданското общество и неправителствения сектор в различните етапи на формиране на местните политики, бюджет, разработване на основни стратегически документи и наредби;

Осигуряване на информация:

- Уебсайт с пълен достъп до ключови документи и обявяване на публични събития;
- Открит и свободен достъп до документи от публичния сектор, свързани с проекти и решения за изпълнение;
- Сигнали за електронна поща, които обявяват предстоящи проекти и възможности за финансиране;
- Често задавани въпроси онлайн или други канали за предоставяне на информация, представена като въпроси и отговори, насочени към предоставяне на практическа помощ и насоки, зелен телефон;

Възможности за консултации и диалог:

- Организиране на обучителни семинари за граждани, НПО и представителите на бизнеса по конкретни теми, свързани например с обществени поръчки, различни инструменти за финансиране, проектиране и др.

----- www.eufunds.bg -----

- Организиране на събития, конференции, форуми и семинари за информиране и обсъждане на прилагането на политиката с обществеността, НПО и бизнеса.

Изграждане на добри партньорски взаимоотношения:

- Стратегическо партньорство, при което гражданите, НПО и бизнеса и публичните власти формират партньорство за прилагане на политиката;

4. Форми за пряко участие на гражданите във формулирането на местните политики. Изводи, базирани на проведените анкетни проучвания сред целевите групи. Препоръки

➤ Форми за пряко участие на гражданите във формулирането на местните политики

Без значение от секторите за провеждане на местните политики в Община Чавдар (опазване на околната среда, развитие на туризма, опазване на горския фонд, образование и култура, социални дейности, спорт, инфраструктура, управление на отпадъците и др.) е важно да споменем формите за гражданско участие на местно ниво.

Според Законът за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (ЗПУГДВМС) урежда правилата за провеждане на:

- ✓ ***местен референдум*** - местен референдум се произвежда в община, район или кметство за пряко решаване на въпроси от местно значение, които законът е предоставил в компетентност на органите на местно самоуправление или органите на района или кметството;
- ✓ ***местна гражданска инициатива*** - чрез местната гражданска инициатива гражданите могат да правят предложения до общинския съвет, кмета на общината, на района или на кметството, или до областни или регионални органи на изпълнителната власт за решаване на въпроси от местно значение. Местната гражданска инициатива се

осъществява чрез подписка, организирана от инициативен комитет на територията на съответната община, район, кметство или населено място;

- ✓ **общо събрание на населението** - Общото събрание на населението е форма за пряко участие на гражданите при решаването на местни въпроси в община, район, кметство, населено място или квартал с население до 10 000 жители.

Законът за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) урежда обществените отношения, свързани с местното самоуправление и местната администрация, включително правата на гражданите:

- ✓ да присъстват на заседанията на общинския съвет и на неговите комисии (чл. 28, ал. 2 от ЗМСМА);
- ✓ да се изказват, да отправят питания, становища и предложения от компетентността на общинския съвет, кмета или общинската администрация, представляващи обществен интерес, и да получават отговори по ред, начин и в срок, определени в правилника на общинския съвет (чл. 28, ал. 3 от ЗМСМА);
- ✓ да внасят писмени предложения и становища в комисиите на общинския съвет (чл. 49, ал. 3 от ЗМСМА).

8

➤ **Обобщени изводи от проведени анкетни проучвания на целевите групи**

Изводи от анкетното проучване на целевата група (НПО, бизнес, гражданско общество), свързани с отчитане на нагласите за приоритети за развитие на Община Чавдар, проблеми и потенциали:

- Повече от половината от анкетираните считат, че общинският бюджет е достатъчен за покриване на нуждите на населението. В тази връзка, може да се обобщи, че работата на Общинска администрация – Чавдар се ползва с голямо обществено доверие;
- Представителите на целевата група категорично намират за важно, че при разпределянето на общинския бюджет с най-голямо значение са въпросите, касаещи здравеопазването и образованието. Следващите по важност въпроси са по отношение на: културата, развитие на общината и населените места в нея, опазване на околната среда, социалните услуги (центрове за обществена подкрепа, обществени трапезарии, социални

----- www.eufunds.bg -----

услуги, услуги за хора в неравностойно положение и др.), общинските предприятия и развитие на спортната и туристическата инфраструктури. С най-нисък процент на приоритетност са посочени: управлението на отпадъците, защита при бедствия и аварии (активизирали се свлачища, наводнения и др.), поддържане и опазване на културни, исторически и архитектурни паметници и общинската администрация (в т.ч. разходи за възнаграждения и режимни разходи);

- Оказва се, че цели 74 % от анкетиранията целева група имат доверие в начините на разходване на бюджетните средства на Общината. И при този въпрос може да се обобщи, че представителите на целевата група имат доверие в работата на Община Чавдар;
- Като основни фактори за реализирането на интелигентния икономически растеж на Община Чавдар, представителите на целевата група посочват: изграждането на устойчиви партньорства на местно, регионално и трансгранично ниво, както и развитието на международно сътрудничество и провеждане на активна инвестиционна политика;
- Като най-важен приоритет, ключов за обновяване на техническата инфраструктура с Община Чавдар, целевата група посочва туристическата довеждаща инфраструктура. На второ и трето място са посочени приоритетите „Подобряване на транспортната и цифрова свързаност“ и „Модернизиране на публичния сграден фонд, вкл. мерки за енергийна инфраструктура“;
- Анкетиранията отговарят, че основните възможности за развитие на туризма на територията на Община Чавдар са: развитието на еко и селския туризъм, следвани от развитието на културно-опознавателния туризъм, развитието на едноместния туризъм, както и развитието на общ туристически продукт (със съседни общини);
- По отношение на образованието и по-конкретно – за въпроса относно местата в детските градини, 68,5 % от анкетиранията целева група категорично отговарят, че местата са достатъчни, за да обхванат всички деца. Но, за съжаление, няма достатъчно деца за сформирани на отделни групи;

- Повече от половината представители на целевата група са на мнение, че културният календар на Община Чавдар няма нужда от допълване. Това показва висок процент на одобрение;
- Повече от 40 % от представителите на гражданското общество, НПО и бизнес мислят, че няма пропуск в контекста на услугите по управление на отпадъците. Като основен пропуск, останалата част от анкетираните, извеждат проблема за липсата на услуги за разделно събиране. Останалите изведени проблеми, в изключително малък процент, са: липсата на работеща система за събиране на специфични отпадъци, недостиг на съдовете за битови отпадъци, необходимостта от завишаване кратността на събираемост и др.;
- Като първи водещ проблем, който оказва влияние върху компонентите на околната среда, около половината от анкетираните посочват, че е замърсяването, вследствие на дейностите на големите предприятия. За втори и трети по значение са определени: проблемът с горивните процеси (в т.ч. от автомобилите и битовото отопление през зимните месеци) и проблемът с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Следващият изведен проблем, но с много малък процент на отговор, е: замърсяване на почвите вследствие на използването на торове и смеси в земеделието. Останалата част от анкетираните, твърдят, че няма проблем/и, а някои от тях не знаят за такива;
- На въпроса, свързан с местните политики по паркоустрояване на зелените площи, с най-голяма степен на важност е посочен приоритетът, касаещ облагородяването на зелени зони за цялостната визия на Община Чавдар. Не малък процент, твърдят, че няма необходимост, т.е. те са доволни от местните политики по паркоустрояване на зелените площи. Останалите по важност приоритети, но разпределени в незначителен процент са: липса на зони за спорт и отдих в зелените зони; липса на алейна мрежа; липса на детски площадки и др.;
- Последният въпрос на анкетната карта, представя положителната нагласа на представителите на целевата група по отношение работата на служителите на Общинска администрация – Чавдар: цели 66,1 % мислят, че представителите на администрацията имат желание за организиране на кръгли маси/срещи/събеседвания с тях.

Изводи от проведеното анкетно проучване за целевата група (местна власт и местна администрация Чавдар):

- Преразглеждане на подхода към прилагане на традиционните механизми за гражданско участие и тяхното разширяване.
- Община Чавдар може да преразгледа възприетия подход за провеждане на „масово“ анкетиране. Целевото /тематично/ анкетиране, с ясно дефиниране на респондентите /заинтересованите лица/, би повишило тяхната мотивация за участие.
- Формулирането на въпросите за провежданите тематични анкети може да се осъществява в сътрудничество между определения конкретен служител, който отговаря за отделни групи от местната общност и където се отчита добра комуникация, и представители на тази общност.
- Препоръчително е и създаването на неформални групи в рамките на местната общност в сътрудничество с НПО и бизнеса, които да бъдат привлечени трайно като реални участници в процесите на вземане на решения. Това включва различни аспекти и възможности като създаване на работни групи /съставени от хора, които пряко да участват в работните процеси/, обсъждане с местната общност на ключови решения преди да бъдат приети, участие в съвместни проекти с НПО, запознаване с добри практики. Могат да бъдат определени периоди, през които да се организират неформални дискусии по конкретна тема за споделяне на идеи, предложения, питания.
- Също така община Чавдар може да използва и различни фокусни методи за консултиране /преки интервюта със заинтересованите страни; фокус групи; публични дебати /събрания/ и др., като прилага „личния контакт“/пряко уведомяване на заинтересованите лица/ при тяхното организиране.

11

➤ **Препоръки**

Общинска администрация Чавдар следва да засили своите усилия за все по успешното реализиране на местната си политика за развитие на територията, като продължава да работи по следните препоръчителни направления. По този начин ще се премахне дисбаланса в развитието

----- www.eufunds.bg -----

на различните сектори (опазване на околната среда, управление на отпадъци, развитие на икономиката и туризма, образование и култура, социални дейности и др.).

Също така ще бъде осигурена възможност на всички заинтересувани групи (НПО, гражданско общество, бизнеса) да участват и споделят мнение в процеса по формулиране, преформулиране, изпълнение и мониторинг на политики, открито и отговорно поведение по време на тяхното изпълнение.

- ✓ Преразглеждане на подходите за прилагане на познатите механизми за гражданско участие и поетапното им разширяване от страна на общинска администрация Чавдар;
- ✓ Провеждане на редовни анкетни проучвания по въпроси с обществено значение;
- ✓ Провеждане на тематични проучвания (по всякакви теми) с цел повишаване мотивацията на целевите групи за участие в различните процеси по формулиране и реализиране на местните политики;
- ✓ Осигуряване на възможност представителите на различните целеви групи да се включат в разработването на въпросите в проучванията;
- ✓ Активиране представителите на целевите групи за участие в обществени съвети с цел провеждането на дискусии и консултации по различни обществено значими теми за развитието на Община Чавдар;
- ✓ Привличане на експерти в различни области, които да участват в консултации и дискусии по различни приоритетни и/или проблемни теми с цел вземане на решения;
- ✓ Организиране на фокус групи с представители на гражданското общество, НПО сектора, бизнеса, представителите на администрацията и местната власт по сектори, а именно- управление на отпадъци, опазване на околната среда, развитие на икономиката и туризма, социални дейности, образование и култура, регионално развитие, опазване на горския фонд и др.;
- ✓ Активиране на граждани, НПО и бизнес представителите за присъствие и участие в постоянните комисии на Общински съвет-Чавдар, както и на сесиите на общинския съвет;
- ✓ Организиране на обучения по теми свързани с работата на общинската администрация, общинския съвет, като например обхвата на техните правомощия, разпределянето на

общинския бюджет и др.

- ✓ Провеждане на редовни информационни кампании за всякакви теми отнасящи се за развитието на Община Чавдар;
- ✓ Подготвяне на месечен бюлетин и/или флаери с определена цел за активиране и стимулиране на гражданското участие; запознаване с казуси и проблеми, които поради различни причини не са били оповестявани публично и др.;
- ✓ Използване на различни фокусни методи за консултиране /преки интервюта със заинтересованите страни; фокус групи; публични дебати /събрания/ и др., като прилага „личния контакт“/пряко уведомяване на заинтересованите лица/ при тяхното организиране;
- ✓ Създаване на база данни с електронни пощи на заинтересовани лица от целевите групи и редовно им информиране посредством имейли.

5. Заключение

13

По отношение на общинска администрация Чавдар гражданите, НПО и бизнеса най-често са нейни потребители и клиенти, като използват публичните услуги, които тя предоставя. Порядко, но с особено значение за местното развитие гореизброените могат да изпълняват и ролята на партньор на местната власт, което е доста сложно като планиране и като организация, но не е и невъзможно. Този процес изисква основно да се поемат конкретни отговорности от страна на съответното общинско ръководство и да се предприемат стъпки за активно прилагане на националната законова рамка към потребностите на местното развитие.

Само чрез активното гражданско участие могат да се създадат условия за оптимизиране на управленческата дейност на местно ниво и за подобряване качеството на живот на местното население. То включва: разработване на програми и планове за реализация на нововъведения в областта на гражданското участие, участие по проекти с такава насоченост, осигуряване на ресурси за прилагане на нормативните документи и политики при вземането на решения от местно значение, които са важни за общността.

----- www.eufunds.bg -----

Проект № BG05SFOP001-2.025-0102-C01 „Партньорство между гражданско общество, бизнес и администрация в процеса по изпълнение и мониторинг на политики на местно ниво в Община Чавдар“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.